

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanulóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., félooldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hossz József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

A balatonvidéki villamostelep. A balatonvidéki villamostelep néhány év óta a Balatonszövetség kezelésében működik. Önzetlenül, összes alapjai megterhelésével vitte mindezekig. Kibővítette, fejlesztette s ma már ez a vállalkozás életképes intézmény. Csak tökéreó hiányzik, hogy egyike legyen a Dunántúl legnagyobb vállalatának. Minthogy a vállalathoz fontos közgazdasági s közegészségügyi nagy kérdések fűződnek, az alapító szövetség tért óhajt nyitani, hogy a kormány s a balatonvidéki törvényhatóságok is beleszólhassanak a közművek igazgatásába. Ezt a szövetség részvénytársasági alapon valósítja meg. A részvénytársaság 1 millió 500 ezer koronával alakul. A mozgalom pénzügyi irányítását a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank végzi. A napokban buzdító hangú felhívást bocsájtottak ki, amely vázolja a villamos művek átvételének történetét s a balatoni érdekeltségre várható nagy gazdasági hatását. A részvények száma 15 ezer. Egy részvény névértéke 100 K. Aláírási határidő 1916. okt. 30. Fizetési hely városunkban a Veszprémi Takarékpénztár. A felhívást a Balatonvidék sok előkelősége írta alá. Veszprémből *Véghelyi Kálmán dr., Óvári Ferenc dr., Koller Sándor, Kerényi Andor s Fejér István* nevét találtuk az aláírások között. Az alakuló közgyűlés f. é. nov. 15-én lesz Budapesten. Az első igazgatóságot, tizenkét taggal, az alapítók nevezik ki három esztendőre. Egy-egy igazgatósági helyet a három balatoni vármegye töltsön be választás útján.

A hadiözvegyek.

(—a.) Régóta halljuk, hogy a gyauu öl. Ha váddá minősül s általánosít, akkor megvalóságos rablógyilkos. Összefoglal eleve- neket s holtakat s nem hagy becsületet, tisztességet emberfián.

Manapság a gyauu valósággal burjanzik. Kipattan sunyi hir alakjában egyesekről s csakhamar vádképen hangzik tömegekről. Botrányesség bacillusa fertőzi ezt az amagy is földült életidőt. Nem volt ekkora kelendősege botrányhírek, ekkora bősége hivatalan erkölcsbirónak, ilyen szabadalmazott területe erkölcsi vádálá helyezésnek, mint napjainkban.

Általánosító megítélések, kicsiny gyauuból vádat verő megszólások, — akárcsak a dróthálós védőhelyeket pusztító angol katepillárok: páncélmezben csuszó hernyószörnyetegek — orozva és sértetlenül suhannak közöttünk.

A sokféle között is legilletlenebb, legdurvább az a vád, amely céda bujaskodás szinonimjaképen az itthonmaradt hadiaszszonyokat állítja pellengérré. Amely a „hadiözvegyet” fogalmává avatta a könnyüvértüségnek s gyönyörpárnájává a szeplőt szóró rágalmazásnak. Amely rejtelmes mosollyal, a mentegetődzés s mégis bizonyosságot tevés

gesztusával akképpen kezeli az itthonhagyott asszonyokat, akárcsak gazdátlan, selejtezett hadizsákmányt.

Mindenkinek, akiben jóérzés van, különösen pedig a tisztas sajtónak, szembe kell szállnia ezzel a fulánkossal, szennyet szóró, hazug váddal. Amely nem is erdhet, csak kiélt, elvelőtlenedett ruék keserű gyűlöletéből, akik vágytól szédülten kerülgetik az őrizetlen, szépséges rózsáligetet. Vagy néhány kiváltságosan itthonhagyott aranyifjoncnak dölyfőségéből, akik sikeres kalózkodásuk cézári diadalittasságában, donzsuáni magukteltségében frontmentes lábaik előtt látnak minden női erényt. És még egy helyről: pletykafészekből. És ez éppén úgy rejtőzhet szalonokban, mint mosóteknő mellett...

Szembe kell szállnunk a *hadiözvegyek* általánosított megvádolásával. Jól tudjuk, hogy közülök is nem egy vált méltatlanná a *feleség*, az *anya* elnevezésre. Tudjuk, hogy a magárahagyottság, szegénység, a nyomor, avagy talán még inkább a megéjtő csábítás ellen nem volt meg mind-egyikben az erkölcsi s lelki erősség, amely a családi szentélynek, asszonyi hűségnek, anyai szépielkűségnek oltalmazó öre.

De az is tudjuk, hogy a ledérség vádjá nem általánosítható. Hiszen „hadiözvegy” az a sok ezer is — s talán ez a legérté-

A tenger holdja.

— André Reuze. —

I.

Egész éjen át gyenge szellő szálldogált. A hajót az áramlás ereje kelet felé vonta. Reggeli öt órakor a szél nekilendült. Hubbard kapitány azonnal rendelkezett, hogy a jegény vitorlát szereljenek. A hajó ettől kezdve délnyugatra futott.

Az első napsugarak ragyogó szinompába öltöztették a tengert. A végtelenség ölébe simuló láthatár széléig ért az arannyal futtatott rózsalepel. A kör közepében síkló hajócskán öt ember kutatta a délnyugati éghajlás biboros ködét.

A kapitány mosolygott. Szennyes sapkájának ernyője s vörös szakála között naptól égett arc szinesedett. Mintha füstölt hus közül villogtak volna elő a majomravasszággal teli égő, apró szemek. Hosszu karjai, széjjel nyitott ingén kilátszó szőrös melle csak fokozták a gorilla-hasonlatosságot.

— Nos, fiam, Dickey-Glin, mit szól a dologhoz?

A kérdezett egyre a tengert bámulta. Mene-külő vitorlát keresett a hajnali rózsaszínű ragyogásban. Csak hatalmas vála, rövid szőke hajjal szegett erőteljes nyaka volt látható. Amikor a kérdés felé fordult, meleg fényű kék szempárjának ragyogása még derűsebbé tette szép, rózsaszínű arcát. Látszott, hogy még nem sokkal előbb gondos, gyengéd kezek becéztek, valahol odaát Amerikában...

— Semmi kétség, kapitány, a „Sirály” megszökött. Kínai legyek, ha megtudom mondani, hol keressük!

Hubbard hunyorgatott. Gorilla-mancsai ránehezdedtek a fiatal atléta vállaira.

— Én tudom. Két nap se mulik el s látni fogjuk.

— Miből tudhatja ezt?

— Fiam, ha ismerné a déli tengert, tudná, hogy hatalmas körzetben csak egyetlen hely van, ahol a vízkészlet megújítható. Ez a Lolo-sziget. Tizenöt napja, hogy Perkinsre vadászunk. Készlete bizonyára fogytán van. Bizonyos, hogy a Lolon kiköt. Holnap ott találjuk.

Dickey ujongott. Valahára utoléri a híres Perkinst, az ausztráliai tengerek banditáját. Vakmerő, híres tetteiről csodákat meséltek. Ez a kaland most szemközt állítja vele s kipróbálhatja hatalmas, fiatal erejét.

Pipára gyujtott s kivette a kormányrudat a maori kezéből. Ezen kívül még két néger állott a vitorlászárnyon röpdülő „Vihar” szolgálatában. Az egyik szakács volt, a másik a kormánynál segített s halászott. Széles feju, lapos, majd égő, vörös szemű s vonászerden karcsu példányokat huzott terítékre. A használhatlanokat ives gesztussal, átkozódással hajigálta vissza a hajó nyomán fodrozó hullámokba. Hubbard ezt a három legényét nem vette emberi számba. Csak Dickey iránt mutatott leereszkedő jóindulatot. Néhány héttel előbb Tahitiban vesztegelt. Tengerészt keresett egyik

lázbeteg matróza helyett. Dickey éppen céltalanul bolyongott s szivesen vállalkozott kalandra. A „Vihar”, kapitánya mondása szerint, Dél-Wales titkos szolgálatában állott. Tengeri kalózkod után nyomozott s dicsőségre szomjasan repült a veszély nyomában. Dickeyt izgatta ez az új világ s szivesen beállott Perkins üldözői közé...

— Megmenekült a gazember! mormogta Hubbard. No de öten vagyunk s ha rajta üthetünk, mégis csak az enyém lesz.

Mikor ezt nyugtatta: *az enyém lesz*... szemei lázas izgalomtól sugároztak. Dickey meglepődött. A várható siker, a kalandos s veszélyes hajsának ez a remélt jutalma nem ébreszthetett ilyen szemből tükröző örömvillanásokat.

— Bizonyára személyes gyűlölet is kergeti Perkins után... gondolta magában.

Az idő pompás volt. A „Vihar” apró vitorláival minden sebességét kifejtette. Igazán vihar módra repült s még sem ért az üldözött nyomába. A „Sirály” is érette a tengeri táncot. Hubbard mégis nyugodt maradt. Bizonyos volt a dolgában. Ez a bizonyosság egykedvű fityülésben jelentkezett bozontos szakála közül.

— Ugy-e bár, nem először megy a Lolora? — kérdezte Dickey.

— Másor is vettem ott vizet. Az ember épp oly ritka ott, mint a whisky. De ez nem baj. Rászántam magam, hogy kirándulást tegyek. S ha őt is ott találom... oh!... akkor az enyém lesz!

kesebbje, — aki ma is szívben őrzött hűséggel s szerelmes ölelésre vágyakozva várja hitese urát. Akinek lelkét nem a tiltott és bűnös szerelem gyönyörre hívó ígérete gyengíti, hanem a reahagyott kötelességek édes terhe erősíti. Aki nem pávákdok harcos férjének vérdíjából, a gyermekeinek juttatott segítségéből, hanem megtoldja azt lélekennyhítő türelemmel, fáradságos gondnal s görnyedten is szívesen végzett munkájával. Akinek ajkáról nem a szilajvérűség erotikus vágya hördül, hanem a sorsütést szelidítő, lelket edző belenyugvásnak, a balzsamot csepegtető bizakodásnak imádságos fohásza süttog. Aki munkálkodva, gyereket gondozva várja e vérzivatar után a béke szivárványát olyan lelki edzettséggel, amelynek nagysága előtt — maga a miniszterelnök mondta — az egész nemzet hódolattal borulhat le. Ezek is *hadüzevények*, — a szép lelkűek, tisztá szívűek. És erősek, akik nem hajladoznak napraforgóként érzékmámorosító ígéretnek szép szavai felé.

Ne kapcsoljuk bele ezt a nagy többséget a magafelejtkezett kisebbség fölött ítélkező vádba. Inkább a bennük rejlő lelki szépséget, akaraterősséget általánosítsuk s meggyőző erővel hangoztassuk, hogy a hűtlenek, a ledérek kevesebben vannak s ezek a sajnálatos kivételek...

HIVATALOS RÉSZ.

Apátkinevezés. Ó cs. és ap. kir. Felsője f. évi szeptember hó 25-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával *Kiss Pius* szentszéki ülnök, sümegi esperes-plébánosnak a Boldogságos Szűz Máriáról nevezett pécsváradí címzetes apátságot adományozta.

Kitüntetett tanító. Bibornok Püspök ur Ó Eminenciája *Harsányi Ferenc*, bakonyi kántortanítónak negyven éves néptanítói hűséges szolgálatának elismerésül az „*igazgató-tanító*” címet engedélyezte.

Pályázat. A *halimbai* róm. kath. kántortanítói állásra az iskolaszék pályázatot hirdet. A javadalmi jegyzőkönyvbe részletezett törvényes fizetés, áll: lakás, föld, gabona, fa- és párpénzből,

a többi államsegély. Pályázhatnak kántorságban jártas okl. férfi- és nőtanítók. Választás október 24-én d. e. 10 órákor. Személyes megjelenés előny. Kérvények a *halimbai* (Veszprém. u. p. Padrag.) plébánia-hivatalhoz küldendők.

Pályázat. A *németbányai* róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdették. Javadalma: törvényszerű lakáson, mellékhelyen és kertén kívül, készpénzben és terményekben: 1300 korona. Tanítónők is pályázhatnak. Kérvények október hó 23-ig az egzházmegeyi főtanfelügyelőséghez (Veszprém) küldendők.

Románia erdélyi szereplése.

Az a sok hűségnyilatkozat, melyeket románaink előkelőségeitől olvastunk, elégséges bizonyítéka a magyar lojalitásnak, mely egy nemzetiséget sem nyom el; ellenkezőleg a vele békeességben élő idegen nyelvű honpolgárt is iparkodott mindenkor a hazai jókban részesíteni.

Románia kapzsiság szellemétől vezetett betörését már évtizedes magyarellenes propaganda előzte meg. Magában Romániában könnyű volt az agitáció. Az utolsó évtizedben a román nép legalsó köreiből sem volt már rokonszenves a magyar. Nem csoda, ha kiszakadt szegény magyarjaink egy része eloláhosodott. Elévülhetetlen örök érdeme marad a Szent László Társulatnak, hogy Romániában élő magyarjainkat anyagilag, erkölcsileg, szellemileg támogatta, gondozta, segítette; különben ki tudja, nem nyelte el volna-e már őket az oláh tenger.

De nemcsak Romániában, hanem Erdélyben sem mulasztották el a román vezérférfiak az alkalmat, hogy hazai románjainkat az elégedetlenség érzésének felkeltésével és szításával magyarellenes viselkedésre és magatartásra ingereljék. Tervszerűen és céltudatosan dolgoztak az agitátorok. Először is az intelligenciát kicsalogatták Romániába, sőt egyenesen a legjobb ajánló levél volt az, ha valaki erdélyi román volt. Ezeket jó állásokba helyezték s így nem lehet csodálni, ha hazafias érzéseiben már megtámadott és odakünn tárt karokkal fogadott magyar-román hamarosan ellenségünk lett. De nemcsak román intelligenciánkat, hanem az egyszerű, főleg a határmenti falusi románokat is sokféle ürüggyel csalogatták ki.

Egyszerű falusi románjainknál köztudomású volt, hogy Romániában nagyobb munkabért kapnak. E pontban ügyes rafinériával dolgoztak az agitátorok. Kicsalogott románjaink ottkinn kitűnő elbánásban és nem egyszer a miénkél jóval nagyobb munkabéren részesültek. Mindez igaz, de nem történt hátsó gondolat nélkül. A nagyszerű bánásmód, a magas munkabér csak arra szolgált, hogy azután egy-két évi ott tartózkodás után valamiféle címen hazaküldjék. Jól tudta Románia, hogy ezek lesznek alattomos terveinek kivételében a legjobb eszközök. Tény, hogy az ilyen, rövid ideig künn tartózkodó román hazakerülve, falujában csakhamar hangadó lett. A Romániában csalafintasággal, szántszándékkal elkényeztetett erdélyi román nehezen tudván beleszokni az itthoni rendes, normális keretek közé, öntudatlanul is terjesztette az elégedetlen, következményeiben magyarellenes hangulatot.

Amikor a világháború kitört, Románia joggal várhatta ilyen előzmények után, hogy hazai románjainknak nem nagy hasznát fogjuk látni. Csatlakoztak. Románjaink a világháborúban derekasan harcoltak és kórházi sebesülteinknél is a legjobb benyomással találkoztunk.

Most, hogy Románia rablómódra reánkötött, N. Basilescu országgyűlési képviselő, bukaresti egyetemi tanár indítatva érzi magát, hogy a *Journal de Genève*-ben „Románia az európai háborúban” címmel cikksorozatát írjon, hogy Romániának a világháborúba történt beavatkozásának teljesen hamis, történetileg téves, az entente előtt hízog és tetszéssel találkozó magyarázatát adja. Cikksorozata számunkra bepillantás abba a szellembe, mely a romániai intelligenciának jelenleg hatalmaszkodó részét vezeti és irányítja. Basilescu történeti ferditésekkel és hamis állításokkal áztatja a külföldet. Szerinte a románok már a II. század óta lakják az erdélyi déli Kárpátokat, tehát több mint 1800 éve. A magyarok csak a XIX. században jöttek e románlakta déli vidékekre s uralmukat, befolyásukat, vezérszerepüket biztosítandó, a román egyházat és iskolát állandó kontrollal vexálták és a népet erőszakkal magyarosították. Továbbá újságait szigorúan kritizálták és erősen cenzurálták. Jogos, memorandumba foglalt kéréseiket elutasították. Földjeiket kisajátították és ingeny-

Másnap kora délután észrevették a szigetet. Violaszínű árnyékszegéllyel emelkedett ki a tengerből. Zöldzöldmáncos, alacsony várnak tetszett. Mintha a rászakadó függélyes, tűzes sugarak alatt roskadt volna össze. Köröskörül korallsáncok védelmezték.

— Nem könnyű dolog lesz odajutnunk, — szól Dickey.

Hubbard mosolygott.

— Majd csak behatolunk a belsejébe, bár Perkins megelőzött. Azt hiszi, hogy elrejtőzhetik. Megkerüljük a szigetet s majd alkonyat után törünk közlebe. Éjjel azután rajta ütünk s megcsipjük a felénk nyulacskaát.

És így lett. Este a hajó horgonyt vetett a part egyik szakadékos részén. Egyik néger visszamaradt, hogy a hajót őrizze, Hubbard és három társa pedig partra szállott. A mélységes csendben csak a hullámcsobogás hangzott. Elalattatta a kócos fejű pálmák sövényfalát, mely a partot övezte. Balzsamos szellő virágillatot emelt suhogó szárnyacskaín.

A kis csapat szinte belesüllyedt a sűrű erdőbe s kúszva éri a legközelebbi hegyoromra. Az öböl apró tavacskaának látszott. Csipkés hullámverése fölött halászmadarak lengedeztek. A tengerpart egészen elvészett a csapongó kedvvel tobzó dúdus tenyészetben. Távolság vékony-füstoszlop emelkedett. A zöld keret szélén karcu ifjú himbálódzott.

Dickey a kapitányt nézte. Megrémült a zsákmányra ugró vadság kegyetlen kárörömétől. Sárga

fogait összeszorította s értelmetlen szavakat morgott. S ő nem tudta, miért, nyugtalanokdni kezdett. Idegesen szoritotta válláról csüngő fegyverét. Az övébe tűzött két revolvert is megtapogatta.

— Az éj kedvező, süttogta Hubbard. A tűz mellett találjuk őket.

Visszaszálltak a partra s az öböl mentén kusztak előre indiános óvatossággal. Többször megálltak s hallgatóztak. Csak a patkányok riadt menekülését hallhatták.

Hubbard izgatott volt. A viharadárnak ez az idegberzengése Dickeyt is meglepte. Talán az a kis fényes csik okozta, mely a kókuszerdőn keresztül feléjük csillogott.

— Halló, fiaim!... lehet Hubbard. Mindenki csak a maga emberére célozzon. Olyan sorban, ahogyan feksznünk.

— De kapitány, — szól Dickey, nem szólítja föl Perkins, hogy adja meg magát?

— Felszólítani! Azt hiszi, hogy Perkins megadja magát? Egy golyó a szemébe. Az kell neki! Előre!

Az öböl szélén csak hamvadó tűzet találtak. A hamu közt ételmaradék üszkösödött. Embernek hire-hamva se volt.

Hubbard megállt s gondolkodott. Hová lettek Perkins és társai? Bizonyosan a halom bokrai közé húzódtak, melynek körvonala előtűnik homályoskodott.

— Így lesz... sugta magának... de a

folytatást erős robbanás akadályozta meg. Alig néhány méternyire lövésnek lobbanása gyulladt ki a zöld lombok közül. Perkins támadott.

— Lefeküdni! kiáltott Hubbard.

A négernek nem volt szüksége a biztatásra. Hörögve hasait a föbe. Golyó szaladt a fejébe. A másik kettő fák mögé húzódt.

Hubbard a dühtől tájtékozott. Már az első támadásnál egy embert veszített. Jól kezdődik a dolog!

— Jól löjtek! biztatta Hubbard embereit.

De a rablók nem várták be a lövést, helyet cseréltek. A hegyoldalról hangzó kiáltásból lehetett észrevenni.

— Dorrington!... Dorrington!...

— Mi ez? kérde Dickey.

Hubbard nem válaszolt. Csak fogait csikorgatta s látszott, hogy fegyverét emeli.

— Dorrington!... ismétlé a hang... sohasem lesz az öné... értette?

Hubbard lőtt. A többiek csendben maradtak.

— Tudja ön, hogy ki az a Dorrington?

— Tudom, válaszolt a kapitány s mosolygott.

— Az ember azt hinné, hogy önök értik egymást, folytatta Dickey.

— Csitt! Nyissuk ki a szemünket!

S megindultak mind a hárman. Figyeltek, hogy a levélmozdulásról meglássák az ellenség mozgatait. De az éj csendjét semmi sem zavarta. Dickey mindig azt hitte, lépteket hall közelében. Felemelkedett, hogy a támadást készen várja. De

magyaroknak adták. Ilyen igazságtalan módon történt a magyarok erdélyi telepítése a szegény s különben is elnyomott román lakosság kárára, mely ennek következtében vagy koldus lett, vagy pedig Amerikába vándorolt. A Németországgal és Ausztria-Magyarországgal szövetséges viszonyunk révén jogosan vártuk — írja BasileSCO — a helyzet javulását, mely azonban soha be nem következett, „Románia román népe — érzelmeskedik BasileSCO — nem állhatott tovább tétlenül ily látványosság mellett. Kardot kellett rántani és bevonulni.”

Bravúros, érzelmes módon mondja el mind ezeket és hasonlókat BasileSCO. Ha az erdélyi viszonyokat jól ismeri, mint állítja, kötelességünk feltételezni, hogy nyelvünkét ismeri, különben nem győződhetett meg tárgyilagosan állapotainkról, törvényeinkről, állami intézkedéseinkről és rendeleteinkről. A mondottak alapján is megállapíthatjuk aényt, hogy BasileSCO tudhat ugyan magyarul, de Erdély történetét nem ismeri, sem a multat, sem a jelent; sőt még saját nemzete történetével sincs tisztában. Lássuk.

Hazai románjaink egyháza annyira nincsen vexálva, hogy görög keleti románjaink autonómiával rendelkeznek, a görög katolikus klérus pedig a római katolikus magyar papokkal együtt élvezi a kongruát. Iskoláik elmagyarosítása ferdtés. Hiszen négy román gimnázium van Erdélyben, melyekben csak a magyar irodalomtörténetet tanítják magyarul, különben a tanítás nyelve román. E román gimnáziumok teljesen egyenjogúak és egyenrangúak a magyar állami gimnáziumokkal. (Románia ilyen egyenjogúsításban máig sem részesített egyetlen egy nem román középiskolát.) A magyar kormány nagylelkűségét mutatja az, hogy román-lakta községeinkben állami iskolák építését felajánlotta. Hogy sokszor saját románjaink részéről visszautasításban részesült nagylelkűségünk, ennek okát is szívesebben keressük Románia részéről hazai románjainkra gyakorolt pressziójában, fenyegetésében és magyarelleses agitációjában.

Ezekben a román gyermekektől látogatott magyar állami iskolákban a kis oláh fiúk s lányok megtanultak magyarul, de a román sem felelték el. Ellenkezőleg. Ismerek falut, hol állami iskola van. A gyermekek tisztán beszélnek magyarul és románul. Sőt annyira megy a magyar jótékonyosság, hogy a románul tudó magyar tanító román kiej-

nevérek s patkányok okozták a zavaró neszt. Várakoztak s csak órák múlva határozták el, hogy megkerülik a dombot s hajnalban törnek a banditákra.

Tervük sikerült. A szikla mellé csuszva, az öböl szélén észrevették Perkinst és társait. Öten voltak. Három fehér s két fekete. Más irányból, felkészülten várták a támadást. Így jó célpontul szolgáltak a tengerészeknek.

— Ide! ... szólit Hubbard. Először a három fehéret!

A célzás s durranás egy időben történt. Mintha csak egy ember lőtt volna. Két ember elesett. Dickey elhibázta a magáét, egy kis piros sapkás szöke emberkét.

— Ah! Ah! ... kiáltott Hubbard fölgorva, tudtam, hogy az enyém lesz.

De abban a pillanatban összeroskadt. Eltört a lába. A feketék egyre lövöldöztek. Egy köről visszapatant golyó okozta sérülését. Dickey viszonzta a lövéseket, de csakhamar befeláradt. A maorit kereste, hogy lövése buzdítsa. Ott feküdt mellette mozdulatlanul. Száján vér csergedezett s nyitott szemmel a hajnalszínre égre meredt, amely bibor ruhába öltöztette az élőket s a halottakat.

Hubbardnak sikerült, hogy fegyverét egy sziklára támasssa. Először lelőtte a négyet, aki őt megsebesítette s azután a másikat tette harcképtelenné.

(Vége köv.)

Fordította: Gubicza Lajos.

tésüket is csiszoltabbá, finomabbá tette. Magyar iskoláink sohasem jelentették a románok kárát. (Ellenben történeti igazság az, hogy romániai magyar iskoláink, dacára, hogy a román nyelv tanítására is a legszigorubbant betartották a törvényt, keserves zaklatások kálvária-utjait járták).

Mily értékkel bír azon állítás, hogy a magyar állam kisajátítással fosztotta volna meg románjainkat földjüktől, ennek cáfolatára szolgáljon Bethlen grófnak néhány évvel ezelőtt megjelent könyve, melyben statisztikai adatok alapján mutatja be, mily sok ősi magyar föld ment évről-évre románjaink kezére.

BasileSCO azonban saját nemzete történetét sem ismeri. Tudnia kellene, hogy a románok nem Traján gyarmatosainak leszármazói, hanem délitáiai pásztornép albán elemekkel vegyítve, mely a mai Romániában csak 1400-tól kezdve alakult politikailag is külön nemzeté. Románjaink csak 1241. után léptek először magyar földre és Erdélybe jövetelük is csak azért történt, hogy a görögök, bulgárok és törökök üldözései elől ott menedéket találjanak. Karácsonyi János akadémikusunk nemrég megjelent könyvében („A magyar nemzet történeti joga hazánk területéhez a Kárpátoktól le az Adriáig”) azt is kimutatja, hogy 260-tól, amikor a gótok előzönlök a régi Dáciát, — egészen 1208-ig semmiféle román emlék nincs Erdélyben, mely a románok ott tartózkodását bizonyíthatná.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy ugyanazon svájci lap hasábjain egy külföldön élő magyar tudósunk Maday, a neuchatei egyetem tanára már BasileSCO cikksorozatát megelőzőleg statisztikai adatokkal kimutatja, hogy Románia a lakosság arányszama alapján sem követelhetné Erdélyt, mert az 1910-iki népszámlálás szerint az erdélyi lakosság 55% román, 34,3% magyar, 8,7% német és 2% más. Ha Erdélyt elvennék, arra támaszkodva, hogy lakossága román, ez esetben nem volna szabad elfeledni, hogy hazai románjaink fele lakik csak Erdélyben, míg másik fele már nem az erdélyi megyéket lakja. Ha pedig azon megyéket vennék el tőlünk, hol románok laktak, ugy a Torontáltól Máramarosig mindent Romániához kellene csatolni. Helyesen állapítja meg Maday, hogy Erdély elvesztése Csik-, Háromszék-, Maros-Torda-, Udvarhely-tiszta magyar megyék elvesztését is jelentené, sőt Kolozsvárt is, melynek pedig 83,4% magyar lakosa van.

A magyarok semmiféle szín alatt sem egyezhetnének bele Erdély elvesztésébe. Ehhez a magyarnak történeti joga van; a lakosság román többsége alapján is igazságtalan volna Romániához csatolása, mert ugyanilyen címen Svájcot egyszerűen Németországhoz kellene csatolni. Ugyanis a két ország nemzetiségeinek arányszama majdnem ugyanaz. Míg Erdélyben a románok a lakosság 55%-át teszik ki és a magyarok 34,3%-át, addig Svájcban a németnyelvűek 69%-ot, a francia nyelvűek 21,1%-ot, az olasz nyelvűek 8%-ot.

A történeti igazság, ugy látszik, hogy ma nem irányadó. A fő az, hogy a központi hatalmak minél több ellenséggel találják magukat szemben. De hisszük, hogy eljön az idő, amikor az igazság is szóhoz jut és a magyar nemzetnek nemcsak dicsőséges fegyvere, hanem dicsőséges multja és történeti joga is hazája területéhez elismeréssel fog találkozni.

Dr. Weber Pál.

A Vörös Kereszt gyűjtése. Dr. Sándorfi Miksáné, Berger Józsefné és Nay Jakabné gyűjtése: Dr. Sándorfi Miksáné 10, Berger Józsefné 10, Vidor Arminné 5, Rausnitzné 6, Steiner Jónásné 15, Engel Henrikné 4, Nay Jakabné 40, Neumann Mariska 5, Fáró Ede 20, Schlingloff Karoly 5, Hoffmann-fele kávéház vendégei 4, Boros 2, N. N. 6, Deutsch Sándorné 10, Schvarcz Józsefné 2, özv. ifj. Matula Mihályné 2, Guttman Jenőné 2, Wolfram János 2, Paskesz Mór 12, Mattuschek Richárdné 2, Weisz Jakabné 10, Ruppert Jánosné 140, özv. Fülöp Györgyné 140, Czövekné 3, dr. Möriz Dénés 2,

Kerényi Mór 2, Kemferi és társai 250, Ruprecht M. 2, Bándi Istvánné 1, Alföldy János 2, Lubrinicz M. — 60, Jákóy Ilonka 1, özv. Kohn Ignácné 2, N. N. 2, özv. Periné 2, Örményi Károlyné 1, Sztrokay Istvánné 2, Gutay Józsefné 3, Lubrinicz Antal 1, Kőnczöl Miklós 1, Péterffy Lajosné 1, Péterffy Gyuláné 1, N. N. 2, Bahirád Árpád 2, Schandl Gáborné 4, Szár Sándorné — 10 koronát, ruhát pedig: az Evangélikus lelkész és Rosenberg Zsigmondné adtak. (Folytatjuk.)

A magyar napilapok.

Nem elég elvontan beszélni a jó és rossz sajtóról. Ismernünk kell az egyes lapok értékét is, hogy megítélhessük, mit kell róluk tartani keresztény szempontból. Ezért sorra vesszük s néhány szóval egyenkint jellemezzük a legismertebb fővárosi napilapokat.

Legelterjedtebb „Az Est”. Kezdetben erősen katolikusellenes, bojtányturkáló lap volt, de utabban az üzlet kedvéért tisztességesebb hangnemet választott. Az erkölcsstelen apróhirdetéseket is bezűntette s már csak ritkábban támadja a vallást. (De azért még mindig megteszi; pl. szeptember 14-én csúnyán megrágalmazta az érsekújvári apácákat. A cáfolatot azonban nem közölte.) Amíg a lap mai mérsékelt irányát megtartja, olvasását keresztény szempontból általában nem lehet hibáztatni.

Ugyanezt nem lehet elmondani a „Nap”-ról. Szabadkőmives, vallásellenes, durvahangu lap s erkölcsileg is súlyos kifogás alá esik. (Pl. apróhirdetéseiben).

Ugyanez áll a reggeli „Friss Újság”-ról (rengeteg erkölcsstelen apróhirdetés!) s az inkább vidéken olvasott „Kis Újság”-ról.

A városi közönséget akarja szolgálni az „Esti Újság” s a „8 órai Újság”; mindkettő, főleg az első, keresztényellenes kezében.

A nagy lapok közt legelterjedtebb a „Pesti Hirlap.” Valamikor Kossuth lapja volt; ma egy kikeresztelkedett családnak sok milliót jövedelmező üzlete. Iróit jól fizeti, de irányá keresztényellenes s erkölcsi tekintetben a lehető legmegbizhatatlanabb. A hatáért feláldoz mindent és semmiféle eszköztől nem riad vissza. Tárcái, apróhirdetése, pikáns szerelmi fejtegetései a közönség legalacsonyabb ösztöneit szolgálják; szerkesztői üzenetei és „Esti levelei” tudákos félműveltségükkel sokakat megtévesztenek.

Merőben üzleti vállalkozás a „Pesti Napló” is (egy börgyáros tulajdona). Külsőleg udvariasan bánik a vallással (nyilván számos vidéki előfizetőjére való tekintettel); de állásfoglalásaiban keresztényellenes. Pl. csak a hetekben is-durván és szemérmetlenül gilyonyolta a katolikus szerzetesnői intézményt (szept. 3. „Lelki klinika”).

„Az Újság” pártönkivüliségevel és íróival szerzett számos hívet. Mérsékelt lap, de állásfoglalásaival minden inkább, mint keresztény; apróhirdetése rosszak.

„Magyar Hirlap” is szabadkőmives kezében van.

A legdurvább vallásháborút hirdeti a kereszténység ellen a szabadkőmives „Világ” és a szocialista „Népszava.” Amaz a szabadgondolkodó zsidóság, emez a félrevezetett munkások lapja. Az előbbi a modern jelszavakat, haladás, népjogok, többtermelés, használati ki szabadkőmives célokra; az utóbbinak főfegyvere az izgatás s a nép nyomorának ügyes felhasználása, hogy a nép haragja nem a nyomor igazi okai, pl. a zsidó nagytöke ellen, hanem a vallás, a papok s a magyar középosztály ellen irányuljon. Mindkettőnek közös vonása a tobzódo gyűlölet a katolikus vallás ellen; vallásgunyolás, rágalmazó papgyalázás váltakozik bennük erkölcsstelen elvek terjesztésével s a nemzetellenes, antimilitarista és antidinasztikus tanok ügyes csempészgetésével. Ugy a Világnak, mint a Népszavának nyilvánvaló célja a töképezés és szabadkőmives zsidóság világhatalmi törekvéseinek támogatása. Hangja mindkettőnek durva s főleg a kereszténységet illető kérdésekben minden izlésen aluli.

Az összes eddig említett lapok közül — hozzávéve még a németnyelvű napilapokat (Pester Lloyd, Pester Journal, Abendblatt stb. is — egy sincs keresztény kézben.

Többé-kevésbé keresztény irányu napilapjaink a következők:

A „Budapesti Hirlap.” Uri hangu, komoly lap, bár nem katolikus, de általában keresztény

jellegű. Apróhirdetéseikhez néha szó fér ugyan, de általában ajánlható.

A „Magyarország” hasoló törekvésű, bár politikailag az előbbiekkel éppen ellentéte.

Katholikus napilapunk csak kettő van: a néppárti „Alkotmány” s a pártönkivüli „Uj Lap.” Az Alkotmányt gróf Zichy Nándor alapította s fennállása óta mérhetetlen sok szolgálatot tett a kath. ügynek. Az ellenséges tábor természetesen mindent elkövet, hogy terjedését megakadályozza s hírnevét lerontsa. Minthogy a katolikus lap nem rendelkezik oly üzleti előnyökkel, mint a zsidó lapok s ugyancsak meg is kell válogatnia eszközeit, természetesen nehezebben érvényesül a versenyben; komoly erkölcsi irányú folytatás pedig eleve le kell mondania a romlott olvasmányokra vágyó, hitközönyös és elvtelen tömegekről. Így is bár lassan, de állandóan emelkedik ugyi belső tartalma, mint tekintélye és elterjedése.

Az Uj Lap, mint képes néplap, inkább vidéken van elterjedve, de ott aztán mozgékonyasága ügyes szerkesztésmódja s olcsósága folytán közkeveltségnek örvend. Eleven, friss hírszolgálat, nyugodt hangja népszerűséget és olyan nagy olvasótábort szerzett neki, mely a magyar sajtó ötödik legterjedtebb lapjává tette.

Német napilapjainkat is hozzávéve, budapesti napilapok naponta összesen kb. 900.000—1.000.000 példányban fognak el. Ebből az egymillióból a keresztény irányú lapokra, sajnos, alig jut több 100—150.000 példánnyal. E szegényes állapotot tehát meg nagyon sok változtatni való van.

(A Sajtó.)

Karcolatok.

Írta: Biczki Gyula.

„Zokogva sir az őszi szél...”

Őszi harmat után nagy hegyeknek ormán fujdogál a hideg szél... így dobolták valamikor bujdosó kurucok, háboruknak, vereségeinek, letört nagy vágyaknak temetőjében hagyva itt hazájukat. „Zokogva sir, süvít a szél, örök csendről fájón mesél... éneklék a mi fiaink az eszeveszetteen dühöngő vértengerben. „Megrázza halkán ablakom, a velem siró őszi fuvalom”... Mikor a dudoló szél az esőcseppekkel egyhangúan dobol ablakunkon, amikor álmatlan éjszakában viraszva, némán hallgatjuk az őszi szél süvítését, képzeletünk előtt megjelennek küzdő fiaink, akik a dermesztő esős-havas szélben fagyoskodva, dideregve örködnek álunk fölött és a fölöttünk eisuhanó szellőben talán meg is találják a hozzájuk szálló siró szavakat. A fájdalom tőprengés ajkunkon imádsággá olvad át, hogy a dermesztő, fagyos szél enyhe fuvalommá változzék, mire a lövész-árok fölött eisuhan, hogy a hideg esőcsepp is megenyhüljön, mire köpenyükhöz ér. És ha lefehérsznek a földre, tartsa vissza az is fagyos lehetét, mert a világ legnemesebb lelkei pihegnek rajta. Napjaik ne legyenek ködösek, borusak, hanem érezzék mindig a nyári napsugarak szelíd mosolygását; éjjelük legyen csillagfényes, holdvilágos, hogy abban a távollevő, de egymást kereső, hiven szerető szempárok mindig találkozhassanak.

Zokogva sir az őszi szél... Fujdogálnak az ősz hideg szellő, dér esi meg hajnalra a faleveleket és barázdákat s mintha az ősz hideg harmata meg akarná esni a lelkeket is. Mintha érzéseink, gondolataink, reményeink, lelkesedésünk a szomorúan, unalmasan borongó ősz melancholiáján szűrődnének át; mintha a természet fáradt leverő hangulata bennünket is megakarna ejteni. Gyujtsuk fel azért lelkünkben a törhetlen reménység világgosságát, hogy a végtelen feketeségével ránk boruló világháboruban ne csak a sötétséget lássuk, hanem ismerjük fel a hajnalhasadás gyönyörűségét is, a diadalmas béke tavaszának közelségét, amikor majd örömteljes szívvel, ujongó lélekkel adunk hátat Istennek, hogy a megpróbáltatásunk keresztül a boldog jólét és megértő béke áldásaihoz vezetett bennünket.

Világégés.

Amint a hivatalos jelentések tudatják, az összes front magasan lángol ellenségeink általános offenzív kísérleteitől. Bármely égtájra tekintünk, mindenütt iszonyú tűzek égnek. Ha valaki egyik csillagról szemlélhetné ezt a borzalmas színjátékot, olyant kellene látnia, minőt emberi szem a világ teremtése óta nem láthatott. Minő csaták, milyen mérközések ezek földön, föld alatt, vizen, víz alatt és levegőben, hogy e világégéshez képest a 30 éves háború és a napoleoni hadjáratok csak jelentéktelen epizodeseemények voltak. A francia mezőkön és az orosz síkságokon hegyek halmozódnak föl emberhullákból és még mindig ezrevel kergetik a nyomorult katonákat rohamra éjjel-nappal, neki a leggyilkosabb ágyú- és puskatűznek, de a front áttörése ellenségeinknek mégse sikerül sehohse. Már két év óta ég ropogva a harc lángja a világ mind a négy sarkán, az áldozati hely mindenütt füstölög és az állandóan izzó parázs hol itt, hol ott tör ki irtóztató lángkévekben. És mi kezdettől fogva benne vagyunk e rettenetes világégésben. Tudjuk, hogy még sokáig fog égni a harc tüze, de mi akkor se rettenünk meg, mert amilyen csalódásokon, meglepetéseken már átmentünk, amilyen vérfagyasztó eseményeken és rémes poklokban már győzelmesen átgázoltunk, olyan gyehennát még a görög sereggel se fognak alánk gyujtani. Mi Románia tragédiája után erősen hisszük, hogy a világégést szító ciklon mindenütt önmagában fog összeomlani és Európa szemhátárain föllángolt tüzvész rövid idő múlva üszkeiben fog heverni, mert mindenütt szilárdan, megdöntetlenül áll a pokoli erőszakkal támadó ciklon előtt a mi lelkes, magyar tűzben égő katonáink ércfala, akik az általános világégés legelszántabb, legbátrabb tűzoltói.

Hulló falevél...

Megszünt a rózsáikat, elhallgatott a madárdal, eltűnt a nyári napsugár. Csak az őszi szél trillázik szomorúan a megsárgult lombok közt. Hull a sápadt falevél szeszélyes rezgessel, táncoló összevisszaságban pörög le a fák deres ágairól. Főkajpa ölébe a zugó vihar és szelek szárnyán viszi, löpíti messze, nagyon messze, míg valahol ismét letezi.

Hulló falevél suttogva beszél... A mi lelkünkben is az ősz poéziséhez fűződő ezer meg ezer reflexió támad. Hull a dércsipe falevél lassan, csendesesen s mi a hideg északon és messze délkelet bércei közt harcoló katonáinkra gondolunk... Az őszi tájra néző hold fényében szürönyerdő csillan, a lejáró mezőkön ezredek vonulnak s lábuk nyomán a száraz falevelek zizegve ropognak szét... Ki tudná honnan szálltak oda, nincs-e közte egy elszakadt falevél a kis udvar akácfáiról? Nincs-e ráirva üzenet a táborba? „Egy forró csók, egy égő vágy, Egy érte mondott csendes imádság”... És elmeséli a kis vándor falevél, hogy: „Kicsiny falunk réges-rég oly sivár, És minden házban csendes gyász van már.” Elmondja, hogy ott a balatonmelléki falucskában, vagy a mátrai hegyek közt még mindig nem felejtették el, még mindig aggódva gondolnak rá. Érte dobognak a szívek, érte imádkoznak az öreg szülők, a bánatos hitves és az angyalarcu gyermekek.

A tépett ágak zöld galyai eddig a haláltörő acélszörnyeteket takarták s ma a lassan, egykedvűen, lomhán hulló falevelek talán elhagyott hősöket temetnek el szürke takarójuk alá.

Ausztriában élő magyarok. A Közigazgatási Szemle egyik utóbbi számában érdekes kimutatást találunk Ausztriában élő honfitársainkról. A legutóbbi népszámlálás adatai szerint Ausztriában 301.000 magyar honosságu polgár él. Közülük leg többen Bécsben vannak, számszerint 147.000; Grázban 10 ezernél több a magyar, Bécsújvárosban 5 ezernél. Az utolsó 20 év alatt 19 ezer osztrák állampolgár szerezte meg a magyar honosságot.

Ezzel szemben ugyanezen idő alatt 52 ezer magyar vált ki a magyar állam köteleiből. 1869-ben mindössze 91 ezer magyar élt Ausztriában, azóta ez a szám ide fejlődött.

HIREK.

— **Uj apát.** A hivatalos lap jelentése szerint Ófelsége Bibornok Megyéspüspök Ur Ó Eminenciája előterjesztésére Kiss Pius sümegei esperes-plébánosnak a pécsváradí címzetes apátságot adományozta. A kitüntetett alig múlt egy éve, hogy a teológiai tanári katedrát a sümegei plébánia vezetőségével váltotta fel. Ezen rövid idő alatt is sikerült neki a sümegei hívek közmegebecsülését kiérdemelni. Az ünneplő sümegeiekhez csatlakozva mi is melegen üdvözlöljük az új apát urat magas kitüntetése alkalmából.

— **Üdvözlések.** A vármegyei közigazgatási bizottság folyó hó 10-iki ülésén, az ülés előtt a főispán ur melegen üdvözlölte dr. Vértesy Gyula kir. tanácsost, tanfelügyelőt, ugyi betegségéből való felgyógyulása és hivatala átvétele, valamint királyi kintüntetése alkalmából. A bizottság lelkesen vette tudomásul az üdvözlést, dr. Vértesy pedig meghatottan köszöntö meg, azzal az öszinte kijelentéssel, hogy bár a királyi kegynek is örül, de főleg annak örül, hogy egészségét visszanyerve, újból folytathatja kulturális működését ezekben a rettenetes időkben, mikor a nemzeti kultúra megmentése végett minden magyar emberre olyan nagy szükség van, a fronton belül is.

A helybeli kir. törvényszék az elmúlt héten teljes ülést tartott, hogy dr. Csolnoky Ferenc törvényszéki orvost kir. tanácsosi kintüntetése alkalmából üdvözlője. A törvényszék üdvözlését Juraszek János törvényszéki elnök szép beszédben tolmácsolta. A kitüntetett a meleg óvációért meghatva mondott köszönetet.

— **Királyi kintüntetés.** Ó Felsége a királyi Békefi Remig dr. zirci apátnak a tudomány és közélet terén szerzett érdemei elismeréséül a II. osztályú vaskoronarendet adományozta. E szép kintüntetés nemcsak a rendben, hanem a tisztelők nagy körében is öszinte örömet keltett s a tudós apátot a megyéből s városunkból számosan üdvözlözték.

— **Adomány.** Csizsárik János dr. prelátszkanonok egy zsák diót, almát és szarvashust adományozott a városi kórház részére. A kórház igazgatósága ezuton is hálias köszönetét nyilvánítja.

— **A Nőegylet közgyűlése.** A Veszpremi Jótékony Nőegylet f. hó 10-én tartotta rendes évi közgyűlést. Az összefoglaló titkári jelentés színes-fényes sorozatos képét vonultatta el az egybegyűltek előtt a nemes jótékonyaságnak s a szükséges anyagi erőösszegyűjtésében annyi buzgalmat tanúsító munkálkodásának. A közgyűlés széplelki asszonyai felé sok megnyitott szívnek hálája szárnyalt ezen a napon s talán a reájuk özönlő őszi verőfény is a lélekéből, könnyet törő szeretet beszámoló napját ünnepelte. Az egyesület jótékony adományainak számát a közgyűlésen is gyarapította, ötszáz koronát szavazván meg a városunkban tartózkodó erdélyi menekültek javára. A nőegyletet a háborus jótékonyaság fokozódott munkájában özv. Patzl Jenőné urasszony vezette. Leikes buzgalma, fáradhatatlansága, a szegénység felé is nyájában közlekedő gyengédsége az egyesület minden tagjának nagyrabecsülő elismerését váltotta ki. Ez az elismerés a közgyűlésen abban a megható ragaszkodásban szépült benső, meleg érzéssé, amely ezt a jótékonyaságban fáradhatlan urasszonyt egyhangú, lelkes választással a veszpremi nőegylet elnöki tisztségéhez juttatta. Kivánjuk, hogy e választás a nőegyletnek is, a segített s gondozott szegényeknek is sok örömet szerezzen!

— **Halálozások.** Udvarhelyi Gyula, nyug. felsőkereskedelmi iskolai igazgató f. hó 9-én Kispesten, 73-ik évében meghalt. Minket, veszpremieket, benső részvét, hálias emlékezés csatol ehhez a távoli sírhalmhoz. A város polgárságának régi óhaja teljesedett 1892-ben, az áll. polgári iskola felállításával. Az intézet élére a közokt. miniszter Udvarhelyi Gyulát állította, aki sok oldalu egyéni kiválóságával csakhamar megnyerte a veszpremiektől bizalmas szeretetet. Az ő szervezőképessége se-

gittette megoldani felsőkereskedelmi iskolánk ügyét is s mikor ez 1905-ben megnyílt, ennek is Udvarhelyi lett első igazgatója. — Városunkból nyugdíjbavonulásokra távozott 1908-ban s további hónapja és kies lovasi nyaralójába elkísérte sok tisztelőjének s barátjának ragaszkodó, meleg érzése. Ez az érzés most gyászban, igaz részvéttel nyilvánul s a boldogultnak emléket sokáig megőrzi. Ötvege, szül. *Drimus* Etelka s öt gyermeke siratja az elköltözöttet.

Vajda Emil dr., a győri főreáliskola tanára 58 éves korában meghalt. Halálesetét bizonyára városunkban is sokan olvasták meg részvétellel. Dalegyesületünk nem egy hangversenyén gyönyörködtetett bennünket művészi hegedűjátékával s a veszprémi dalosgyűlés sikerének is hathatós támogatója volt. A magyar zenei világ lelkes, odaadó munkáját vesztette benne.

— **Ferenc Szalvator Balatonfüreden.** A balatonfüredi fiók-tartalekkórháznak magas látogatója volt f. hó 11-én. *Ferenc Szalvator* főherceg, az önkéntes betegápolás főfelügyelője érkezett a nap délután Balatonfüredre és szemlét tartott a kórházak és az ott ápolat sebészt és beteg tisztet s katonát fölött. Fogadására a pályaudvaron megjelentek: *Baldaz József*, Zala vármegye főispánja, *Langer* főszolgabíró, *Vaszary* Ernő fűrdőigazgató, *Karmel* százados, dr. *Zuber* György ezredorvos. A főherceg kíséretében volt *Csekonics* Endre gróf, a magyarországi Vörös Kereszt felügyelője is. A polgári részről megjelentek bemutatják a főhercegné, a katonai részről megjelentek pedig jelentkeztek a főhercegnél, aki a szemlét másnap reggel tartotta meg. A kórházparancsnok jelentést tett a tiszt és a legénységi állományhoz tartozó betegek létszámáról és kalauzállása mellett a főherceg az összes betegszobákat megtekintette. Minden egyes beteget megszólításával tüntetett ki. Élénken érdeklődött megbeszéléseik körülményei, gyógyulásuk és ellátásuk iránt. A kórházparancsnok minden betegnél szakszerű magyarázattal szolgált. A főherceg több ízben adott kifejezést nagy meglepettségének a betegek kezelését illetően. Azt is megjegyezte, hogy a betegek kinézése arra vall, hogy azok jó és egészséges táplálékot kapnak. A tiszt osztagban hosszasan elbeszélgetett a beteg és sebészt tisztekkel. A főherceg teljes két óra hosszat időzött a kórházban, azután kíséretével áthajtott a Vörös Kereszt kórházba, hol szintén minden beteget megszólított és kikérdezte őket állapotuk felől. Amidőn a szemlét befejezte, dr. *Zuber György* kórházparancsnoknak legteljesebb megelégedését és elismerését fejezte ki a kórházban látottak és tapasztaltak felett. Köszönetet mondott azért az önfeláldozó ápolásért s gondozásért, melyben a betegek részesülnek. Köszönetet mondott *Karmel* százados állomásparancsnoknak is buzgó és eredményes kiváló munkásságáért. Délben 12 órakor a főhercegnél a Szanatóriumban déjeuner volt, melyhez a főherceg a kórházparancsnokot is meghívta. Délután továbbutazott Szombathelyre. Megelégedésének, elismerésének a vonat indulása előtt is kifejezést adott.

— **A városi zeneiskolából.** A városi zeneiskola tanári testülete okt. 10-én érkezőleg tartott *Kecskeméthy* Margit igazgatónő elnöklésével. Az érkezőleg *Óvári* Ferenc dr. is részt vett s kijelentette, hogy az iskola kiadásaiért három esztendőig szavatol. Öröndetes jelenség, hogy az iskolának eddig *százötvenöt* beirt növendéke van. Bizonyítja ez a szülők meleg érdeklődését s így azt is, hogy ez az intézet igazán a közérdek javára létesült. A tanulók legnagyobb része zongora szakos. Szükség lesz tehát harmadik tanórára is, mert a most működő *Kecskeméthy* Margit s *Bauer* Etel csak a késő esti órákat is igénybe véve tudnak elégséget tenni. Dr. *Óvári* Ferenc bejelentette, hogy legközelebb ügyviteli s rendtartási szabályzatot készítenek s felügyelőbizottságot alakítanak. E bizottság, melybe a város hivatalból küld tagokat, az iskola fölött áll. Főképen az anyagi ügyeket intézi, de ellenőrzi egyuttal az intézet belső dolgait is. A tanári testület az intézet első évi megnyitását november hó második felében tartandó hangversenyyel óhajja emlékeztetéssé tenni. A hangversenyre meghívják *Gobby* Alajost, a kir. zenei igazgatóját is.

— **Villany.** A nappali áram megszüntetéséből bizonyos körökben azt következtették, hogy az éjjeli világítást is korlátozni fogják. Illetékes helyen kérdést tettünk s azt a megnyugtató választ kaptuk, hogy további korlátozás nem szükséges. A telep tehát az esti s éjjeli világításhoz egyelőre elég nyersanyagot rendelkezik.

— **Városi tejszövetkezet.** A városi tejszövetkezet ügyében előbbre jutottunk. A vármegyei gazdasági egyesület s a város megbízásából *Halmi* Nándor, *Schiller* Samu és *Kajdacsy* Endre megtekintették a soproni központi tejszövetkezetet, alapszabályait s működését. Pápaszlatokról újabb értekezleten számolunk be.

— **Szoborszentelés.** A múlt vasárnap, okt. 8-án, Magyarország Nagyasszonya napján, délután 4 órakor Almádban, a boldogságos Szűz Mária tiszteletére igen szép fehér márványból készült szobrot szenteltek, melyet az irgalmas nővérek veszprémi házának villatelepén, boldogult *Reiner* Gyula kanonok kegyes adományára folytán, felállított a boldogultnak sok évi hű házvezetőnője, *Márkus* Julianna. A szép ünnepélyen részt vettek a veszprémi és almádi szanatóriumbeli irgalmas nővérek, több rokon és a közellakó vendégek. Az alapító szándéka az volt, mikor a szép Balaton partján Szűz Mária tiszteletére emléket állított, hogy nemcsak szíve szeretetét hirdesse Mária Magyarország Nagyasszonya iránt, hanem másokat is hasonló érzelmre hevítsen! És mivel a kis ünnepély speciális magyar ünnepnapján folyt le, azt is akarta kifejezni, hogy a mi Nagyasszonyunkat hazánk védelmére mindnyájan ostromoljuk könyörgéseinkkel, hogy a hazát mostani rettenetes veszedelméből, úgy mint kilenc századon át minden bajból, szerencsésen kivezesse. A villatelep, a ház és a szép szobor megannyi bizonyítéka annak is, hogy az irgalmas nővérek rászolgáltak arra a kiváló kitüntetésre és jutalmazásra, melyet Veszprémben a kórházban és az iskolákban, a felebaráti szeretet terén és a leányok oktatásában és nevelésében tanusítottak.

— **Az esti vonat érkezése.** Mult számunkban említettük, hogy a városi tanács az este 1/2 10 órakor érkezett balatoni vicinálisunk menetidejének megváltoztatását kérelmezte. A szombathelyi üzletvezetőség már intézkedett s most már ez a vonat esti 8 órakor ér városunkba Alsóórs felől. Persze csak akkor, ha a d. u. 5 órakor induló vonat nem visz magával nagy késédelmet is.

— **Katonai kitüntetés.** A király *Szegeleth* Imre 31. h.-gy.-ezredbeli tart. hadnagynak 2. oszt. ezüst vitézségi érmet adományozta.

— **Osztálymérnök.** A szombathelyi üzletvezetőség az enyngi osztálymérnöki állásra *Roszkovetz* József cellidőmölki beosztott mérnököt nevezte ki.

— **Városi zálogház.** A tanácsban felmerült a gondolat, hogy a város zálogházat állítson föl. *Schiller* Samu városi főszámvevő, hogy az előkészítéshez irányadást nyerjen, megtekintette a szombathelyi városi zálogházat. Jelentését már beadta, de a tanács a polgármester betegsége miatt még nem tárgyalta.

— **A vármegye kukoricáját rekvirálják.** Mult számunkban említettük, hogy a kormány Veszprém vármegyét is azok közé a törvényhatóságok közé sorolta, amelyekben a kukoricarekvirálást elrendelte. Dr. *Véghely* Kálmán alispán távirati uton tiltotta meg a vásárlási igazolványok kiállítását. Vármegyénkbeli a kormány statisztikájában 40 ezer holdra becsült kukoricavetés után 50 ezer métermázsra kukoricát rekvirálnak. Csak ennek a fölöslege lehet szabad tengeri, amelyet egységek is vásárolhatnak. Alispánunk közbenjárásának, hogy a kormány ezt a nagy kontingenst leszállítsa, nem lett eredménye. Itt említjük meg, hogy Somogyból 90 ezer hold vétés után 100 ezer mázsra tengeri rekvirálnak. Ott is mozgalom indult meg ez óriási mennyiség redukálására.

— **Tanfűi hírek.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter rendelete értelmében a tanítók a rekvirálásnál közreműködni kötelesek. — A menekült tanítókat a kir. tanfelügyelő saját hatásköréből kifolyólag elhelyezheti. — A napközi otthonok és nyári gyermekmenhelyek részére a miniszter 4170 koronát utalványozott. Ezen összeg szétosztási munkálatai most folynak a tanfelügyelőségben.

— **Villanydíjfizetés.** Ezeket a díjakat a fogyasztók havonként fizetik. Ujában azonban az aprópénzhiány miatt többen kibujnak a fizetés alól, jobban mondvá a fizetést napokon keresztül halogatják. Ez a beszedő idejét indokolatlanul fecseréli. A hivatal kéri a fogyasztókat, hogy a bementett összeget — ha az első megjelenés alkalmával az aprópénzhiány miatt a fizetés nem volt teljesíthető — a második, bementett fizetési napra készen tartásák, mert ha a beszedő azt tapasztalja, hogy a pénzhiány csak a fizetés halogatásának ürügye akar lenni, a város az áramot kikapcsolatja.

— **Veszprém adója.** Ez idén szeptember hó végéig a városi adóhivatalba befolyt 161 ezer K állami, 85 ezer K községi s 42 ezer K vízdíj. Utóbbinak befizetését a városi adóhivatal szigorúan szorgalmazza, hogy a 26 ezer K vízdíjhátralék befizetessék.

— **A menekültek hadisegegye.** A városunkba helyezett erdőnyek egy része odahaza hadisegegyben részesült. Ennek kifizetése, illetve megtérítése eddig halasztást szenvedett. A városi hatóság azonban összeírta a hadisegegyes menekülteket s a részükre járó hadisegegyt — visszamenőleg is — kiutaltatta. A napokban már ki is osztják közöttük.

— **Postai szolgálat.** A Balatoni Szövetség előterjesztésére a kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy a balatonfüredi posta-, táviró- és telefonállomásnál ezentul okt. 1-től május 31-ig naponként reggel 8 órától esti 6 óráig megszakítás nélkül szolgálatot tartsanak.

— **A Bevonulások elhalasztása.** A 20100—1916. eln. sz. m. kir. honvédelmi miniszteri rendelettel az 1866-tól 1884. évig terjedő születési évfolyamu népfelkelők bevonulását elhalasztották. Azok az évfolyamok, amelyeknek október 2-án kellett volna bevonulniuk, november 3-ára, — az október 10-ére behívtattak pedig november 16-ára fognak új hirdetmény útján behivatni. Ezen új bevonulási határidők az önkéntes belépés folytán besorozott egyénekre is érvényesek. Egyes népfelkelők azonban a szükséghez képest behívójegygyel előbb is behivatnak. Az október 2-ára, illetőleg 10-ére kiállított behívójegygyek érvénytelenek, helyettük újabb behívójegygyeket fognak kiadni.

— **A Hadsegegyező Hivatal fényképkiallítása okt. 21-én nyílik meg.** Az erre vonatkozó plakátok a napokban jelennek meg Budapest utcáin, de máris úgy értesülünk, hogy a kiállításra gyönyörű kollekciók érkeztek, többek között a honvédelmi miniszteriumból, a Kriegsarchivból, Szurmay altábornagytól, Hoffmann altábornagytól, a 10. hadtesttől és sok magánkiállítótól. A kiállítás védnökei: *Károly* István és *József* főhercegek; előkei: gróf *Tisza* István, báró *Hazai* Samu és gróf *Andrássy* Gyula, akik személyesen fogják megnyitni a kiálván érdekes kiállítást.

— **Olcsóbb lesz a gyógyszer.** A gyógyárak, amelyek a háboru alatt rendkívül megdrágultak, a közeli jövőben olcsóbbak lesznek. A monarchia két kormányának kölcsömbébe a német kormánytól, mint értesülünk, sikerrel vezetett.

— **Bedő Anna** uzoni menekült magánvizsgálatra előkészít növendékeket. Bővebb felvilágosítással szolgál *Deák* Ferenc-utca 7. szám alatti lakásán, hol szüleivel együtt tartózkodik.

— **A kormány a cukorzóra ellen.** A kormány utasította a törvényhatóságokat, hogy a cukorral való uszoráskodást minden rendelkezésre álló eszközzel torolják meg. Vonatkozik ez az intézkedés elsősorban azokra, akik kávé és fűszer vásárlása ellenében adnak csak cukrot. A vidéki hatóságok a rendelet értelmében már meg is tették az intézkedéseket, hogy a közönség cukorszükségletének normális ellátásáról gondoskodjanak. Sok vidéki városban ezért most rendőrökkel és pénzügyőrökkel kutatják fel az elrejtett cukorkészleteket.

— **Vadgesztenye gyűjtése.** A Vörös Kereszt Egyesület azzal a felhívással fordult a magyar társadalomhoz, hogy a vadgesztenyét gyűjtse össze és adja át a Vörös Kereszt Egylet helybeli fiúkjainak, illetve választmányainak. Az Egyesület ezt a felhívást most megismétli és nagyon kéri a magyar társadalom minden rétegét, hogy a kérés teljesítése is, mert ez a kicsinynek látszó dolog valójában nagyfontosságú. A „Vadgesztenye Gyűjtőhelye” megalapította a módját annak, hogy a vadgesztenyéből a káros anyagokat kivonja s ezáltal — legalább részben — elejét vegye a mindjobban mutatókozó állatbetegség-hiánynak. — A mai háboru sikeres megvívása nagyon sokban attól is függ, hogy tudjuk a küzelem gazdasági részét lefolytatni. A földre lehullt és ott elpusztuló vadgesztenye tömegek a mai viszonyok között pótolhatatlan gazdasági veszteséget jelentenek reánk nézve. Különösen kéri a Vörös Kereszt Egyesület a hazafias magyar tanítókat arra, hogy egy-egy délutánon vonuljon ki összes növendékeivel olyan helyekre, ahol vadgesztenyefák vannak, gyűjtessen össze a már lehullt anyagot és azt szolgáltatassa be az ottani Vörös Kereszt egylet fiúkjainak. Ezt a kérelmet természetesen mi a magunk részéről is a legmelegebben ajánljuk az illetékesek figyelmébe

— **A zsirt is rekvirálják?** Beszélük, hogy a kormány a zsirtalan és a hustalan napok életbeletetése után még tovább szándékozik menni, hogy a zsir körül tapasztalható hiányokat megszüntesse. Legközelebb az egész ország területén elrendeli a zsirjegyek életbeletetését. Ezt a kérdést most dolgozzák ki a belügyminiszterumban. Valószínű, hogy a rendelet megjelenésével egy időben rekvirálni fogják az egész ország zsirkeszletét és a kormány, — akárcsak a gabonát, — a legfoglalt zsirt az egész ország területén hatósági kezelésbe veszi.

IRODALOM.

A veszprémi egyházmegye papságának névtára az 1916. évré.

Most hagyta el a sajtót a veszprémi Egyházmegye 1916-os Schematismusa az Egyházmegyei Könyvnyomda megszokott izléses, csinos, tiszta kiállításában. A 300 oldalas mű igen jó papíron tiszta nyomással tárja elénk az egyházmegye jelen állapotát.

Az egyházmegye főpásztorainak névsora vezet be a névtárt, a főpásztorok sorában a 87-ik helyet foglalja el báró **Hornig** Károly bibornok-püspök ur O Eminenciája, ki 1888. óta áll az Egyházmegye élén. Ezután következnek a káptalani tagok, az apátok és prépostok névsora, az egyházmegyei iroda, a szentszék, a zsinati vizsgáló bizottság s a többi központi bizottságok személyi adatai. A plébániák ismertetésében egy érdekes és praktikus ujjtást találunk. Mindenütt fel van tüntetve a plébániák területén levő iskolák száma és jellege, a tanerők és növendékek számaival együtt. Így a tanügyi viszonyok külön táblázatos kimutatása feleslegessé vált.

Az önálló lelkészségek száma 231; és pedig 228 plébánia, 2 helyi káplánság és 1 curatia. A leányegyházak száma 1880; egy-egy plébániára átlag 8 leányegyház esik. A plébániák 5 főesperességre és 29 esperesi kerületbe vannak beosztva. A 231 önálló lelkészség közül 189-nek (81.81%) nyelve magyar, 40-nek (17.33%) nyelve némettel vegyes s csak 2 tiszta német plébánia (0.86%) van az egyházmegye területén. A róm. kath. hívek összes száma 636,295; ez az összlakosságának (826,318) 77%-a. Az egyházmegye területén levő reformátusok száma 113,897 (az összlakosság 13.8%-a); az ág. evang. száma 46,822 (5.6%); az izraelitáké 29,016 (3.5%); más vallású mindössze csak 288 (0.1%) van. Az egyházmegye, mely az egész Veszprém megyét, egy kis darabka kivételével egész Somogy megyét s Zala megyének mintegy 1/3-át részét foglalja magában, kerek számban körülbelül 13600 km² területű. Egy-egy önálló lelkészségre tehát átlag 58 km² esik. De míg Zalában csak 41 km², Veszprém megyében 54 km² az átlag, Somogy megye 81 plébániájára átlag 79 km² esik.

A több mint félmillió hívő 301 lelkipásztor gondozása alatt áll. Az egyházmegyei felszentelt papok száma ugyanis 350, közöttük 154 plébánosok és 46 adminisztrátor. 28 plébániát szerzetesek adminisztrálnak. A 92 kápláni állomás közül a paphiány miatt csak 74 van betöltve. Az egyházmegye pappjai közt van egy felszentelt püspök, 1 apostoli protonotárius, 5 pápai praelatus, 12 tiszteletbeli titkos pápai kamarás és 3 titkos pápai káplán. Van továbbá 1 egyetemi tanár, 4 szemináriumi tanár, 4 szemináriumi előjáró és 10 hittudományokból, 7 az egyházjogtanból, 2 a világi jogtudományokból, 1 pedig a bölcseletről és a hittudományokból szerzett doktori címet; ezeken kívül van 9 okleveles középiskolai hittanár. Az egyházmegyének 31 papnövendéke van, közöttük 4 a budapesti egyetemen folytatja tanulmányait.

22 egyházmegyei áldozópap él nyugodalomban; 2 pedig betegség miatt van ideiglenesen felmentve a szolgálatól. Az aranymisés áldozópapok száma 20; közülük kettő már a gyémántmiséjét is elmondotta; **Sebestyén József** ny. tési esperes-plébános az egyházmegye legidősebb tagja, de a felszentelték sorrendjében mint rangidősebb megelőzi őt a nálánál pár hetet fiatalabb **Czuppon** Károly szentszéki ülnök, ny. kútsági plébános. A legutolsó névtár kiadása óta 25 egyházmegyei áldozópap hunyt el.

Van az egyházmegye területén 19 szerzetesház 153 taggal és 26 apácázárda 267 taggal.

Az egyházmegye papsága a háborúban is derekasan kivette a részét. Eddig 17 egyházmegyei

áldozópapot hívott meg a haza a tényleges tábori lelkészi szolgálatra. Ezeket kivül az egyházmegye 3 áldozópapja már békeben is tényleges tábori lelkészi szolgálatot teljesített. Közülük többen kitüntetésben is részesültek.

Mindebből kitűnik, hogy az egyházmegyei papság a nehéz viszonyok között is hivatásának magasiatán áll s a hívek lelki szükségletei eddig nem maradtak kielégítetlenül. Egy lelkipásztorra 2117 lélek, egy lelkészségre 2754 lélek esik. A növendékpapok kevés száma mégis aggodalommal tölthet el bennünket a jövőt illetően. Hacsak az isteni Gondviselés nem adja az ifju szívekbe bőségesebben az isteni hivatás kegyelmét, a már most jelentkező paphiány pár év múlva a hívek lelki életében nagy károkat idézhet elő. **K.**

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jó barátaim és ismerőseim, akik felejtethetetlen jó feleségem elhunytával alkalmával a temetésén való megjelenésük és részvétük nyilvánításával mélységes gyászomban felkeresni szívesek voltak, fogadják ez uton is hálás köszönetemet.

Wetzel Lajos,
kápt. számtartó.

A tengeri felhasználása, forgalombahozatala és rekvirációja.

A legújabbban megjelent 3172—1916. M. E. számú miniszteri rendelet intézkedik az 1916. év, valamint az ezt megelőző évek tengeri természetéből származó készletek felhasználásáról, forgalombahozataláról és közszükségleti célokra való igénybevételéről. A rendelet a következőket tartalmazza:

A termelő rendelkezési joga tengeri készlete felett.

A termelő az 1916—17. gazdasági év folyamán tengeri készlete felhasználása, árusítása és miként való forgalombahozatala tekintetében csak bizonyos korlátok között rendelkezhetik. Termelőnek kell tekinteni azt is, aki munkabér, részművelés vagy konvenció fejében kap a termelőtől tengerit, a rendelet tehát ezekre is kiterjed.

A termelő tengeri készletéből annyit, amennyi saját házi- és gazdasági-szükségletének megfelelő, erre a célra szabadon felhasználhat.

Háziszükséglet címén a termelő az 1917. évi tengeri termék felhasználhatóság, a háztartásában természetben ellátást élvező személyek figyelembevételével, annyit tengerit vehet számításba, amennyi azon a vidéken a rendes viszonyok mellett rendszerint szükséges.

Gazdasági szükséglet címén ugyanarra az időre csak a természetben kiszolgáltató terményjándóságok (alkalmazottak, cselédek, munkások munkabére, része és konvenciója), a vetőmag és az állatállományok más természetű nem fedezhető szükséglete vehető számításba.

A termelő saját szükségletén felül eladás céljából is hízalhat sertést, de négynél többet eladás céljából csak alispáni engedéllyel hízalhat és ezeket köteles engedélyben meghatározott feltételek mellett közfogyasztásra átengedni.

A termelő más helyen fekvő gazdasága szükségletét is fedezheti, azonban tengerit szeszgyártásra, vagy más ipari célra fel nem használhat és feleslegét csak a Haditermék Részvénytársaság vagy bizományosai részére, vagy olyanok részére adhatja el, kik a jelen rendelet értelmében vásárlási igazolványt nyernek.

A gazda tengerit a romlásától megóvni tartozik, az idegen törvényhatóság területére csak főszolgabírói engedéllyel szállíthatja el, kivéve azon mennyiséget, mit rész, konvenció vagy munkabér fejében kapott, ha lakása másutt van.

Az igénybevétel.

A földművelésügyi miniszter elrendelheti, hogy az általa megjelölt törvényhatóságok területén a

termelők tengeri készleteinek feleslegei az illető törvényhatóságra általa kivett mennyiség erejéig közszükségleti célokra igénybevételessenek (rekviráltassanak).

A rekviráció a törvényhatóság első tisztviselője intézi. A termelő köteles a hatóság felhívására tengeri-készletét bejelenteni és a saját házi- és gazdasági szükségletét meghaladó részből, a hatóság által megállapítandó mennyiséget közszükségleti célra átengedni. A rekviráció alatt annak sikere érdekében a tengeri adás-vétele az illető törvényhatóság területén betiltható.

Az igénybevett készletet, ha az emberi életmezésre alkalmas, a hatóságilag megszabott legmagasabb ár 6 koronával meghaladó térítés fog fizetett.

Ha az igénybevett tengeri még nincs letörve vagy lemorzsolva, a termelő köteles a tengeri töréséről és a hatóság felhívására morzsolásáról annak idején gondoskodni.

Ha a csöves állapotban igénybevett tengerinek morzolt állapotban leendő átadása lett elrendelve, a termelő köteles a hatóság felhívására a megfelelő mennyiségű tengericsutkát és pedig minden métermáza morzolt tengeri után legkevesebb 15 kilogrammot szintén leszállítani és átadni. A tengericsutkáért térítés jár.

Vásárlás.

Aki maga nem termelő vagy akinek saját házi és gazdasági szükségletét saját termése nem fedezi, az jogosítva van saját házi- és gazdasági szükségletére, a főszolgabíró által részére kiállított vásárlási igazolvány alapján, készrua vétellel közvetlenül a termelőtől bármely törvényhatóság területén tengerit vásárolni.

Törvényhatóságok, városok, ipartelepek, vállalatok, gazdasági egyesületek, szövetségek, menhelyek, internátusok, kórházak, közintézetek szintén nyerhetnek alispáni engedély alapján az illető törvényhatóság területére vásárlási engedélyt szükségleteik fedezésére.

Hízalás céljára csak annyi tengerit lehet vásárolni, amennyit az illető az 1913—14. és 1914—15. gazdasági évben e célra felhasználta, a kihízalt sertéseket azonban köteles közfogyasztásra átengedni. Ugyanez áll az iparszerű baromfihízalásra szükséges tengeri beszerzésére is. Hízaló telepek birtokosainak tilos készleteikből ketheti szükségletnél többet felőrlni.

Továbbeladás céljára tilos tengerit vásárolni.

A vásárolt készlet elszállítása.

A vásárolt tengeri elszállításához szükséges igazolványt az illetékes hatóság állítja ki, de csak az esetben, ha

a) a vevő vásárlási igazolványát (engedélyt) bemutatja és b) a községi tanúsítványt arról, hogy az eladó rekvirált buza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabfeleslegét már beszolgáltatta, vagy hogy ilyen beszolgáltatható feleslege nincs.

A vételár.

A tengeriért követelhető legmagasabb ár a jelen rendelet életbeletétől kezdve, a rakodó állomásra szállítva, zsák nélkül, készpénzfizetés ellenében, métermázasanként tiszta súlyra a következőkben állapították meg:

a) közönséges (lófogu stb.) és kevert tengerire nézve:

	Csőves	Morzolt
Ha a szállítás ideje	K f.	K f.
1916. évi szept.—október	26 —	34 50
1916. évi november	26 90	35 —
1916. évi december	27 80	35 50
1917. évi január	28 70	36 —
1917. évi február	29 60	36 50
1917. évi március	30 50	37 —
1917. évi április	31 40	37 50
1917. évi május vagy későbbi hónap	32 30	38 —

b) fajtengerire (cinquantin, florentini, putyi és fehér gömbölyű) nézve:

	Csőves	Morzolt
Ha a szállítás ideje	K f.	K f.
1916. évi szept.—október	28 10	37 50
1916. évi november	29 05	38 —
1916. évi december	30 —	38 50
1917. évi január	30 95	39 —
1917. évi február	31 80	39 50
1917. évi március	32 80	40 —
1917. évi április	33 80	40 50
1917. évi május vagy későbbi hónap	34 80	41 —

Ha a szállításnak meghatározott időben kell történnie és a kötelezett a szállítással késik, a késedelem idejét a legmagasabb ár megállapításánál nem lehet figyelembe venni.

Az igénybevett tengericsutka után fizetendő térítés:

január havában	8 K — f.
február	8 „ 50 „
március	9 „ — „
április	9 „ 50 „
május és későbbi hónapokban	10 K — f.

állapítottak meg.

Büntető határozatok.

A rendelet ellen vétők 6 hónapi elzárással és 2000 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Nem büntethető az, aki tengerit a megállapított legmagasabb árnál magasabb áron vásárol vagy annak fizetését megígérte, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti. Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye.

Hölgyek figyelmébe!

Tisztelettel értesitem m. f. Hölgyrendelőimet, hogy f. évi november 1-től

Női Divattermemet

elegáns
próbatereimmel
egybekötve
Kossuth Lajos-utca 12.

szám alá helyezem át.
Egyben tisztelettel tudatom, hogy raktáron vannak kék és fekete kosztüm,

téli kabát szövetek,

selyembélés, gombok, gyajpu vaterlín. Méltóztassanak idejekorán, míg a készlet tart, a szükséges ruhaneműeket megrendelni. A legelegánsabb és finom izlésű kosztümök, felöltők, szép télikabátok, utiruhák kizárólag nálam készülnek. Szíves megrendelésüket várva tisztelettel

PAÁL LAJOS

női szabó,
volt budapesti elsőrendű szabász.

A háború krónikája.

Október 8. Az oláhokat kudarc éri kudarcra. Katonáink mindenütt visszakergetik őket. — A Duna és a Fekete-tenger közt az ellenség több helyen támadott; visszavertük. — Magyar és osztrák csapatok visszafoglaltak egy elvesztett magaslatot. — A Karszt-fensíkon az olaszok erős tüzelése tegnap valamely alábbhagyott. A Pellegriño völgytől északra általános támadás volt állásaink ellen, amelyet este 10 óráig mindenütt véresen visszavertünk. — A Somme mentén a nagy tüzérségi csata tovább tart. A csata az Ancretől északra eső harcra is átharapódzott és különösen kielest a Sommetől délre, Vermandovillers mindkét oldalán.

Október 9. Osztrák, magyar és német csapatok tegnap este behatoltak Brassóba. Magyar népfőlkéző huszárok megszállták Székelyudvarhelyt. Az ellenség a görényi hegységben is hátrál. — A Dobrudzsában a nap aránylag nyugodtan telt el. — Az orosz arcvonalon nem történt jelentős esemény. — A Karszt-fensíkon levő állásaink heves

lövetele újból megkezdődött. Délájban az ellenség gyalogság megkísérelte, hogy Novavastól délre csoportonként előrejusson; tüzérségünk visszazárta őket. — Egy új angol-francia áttörő kísérlet az Ancre és a Somme között megghiúsult. A Sommetől délre francia támadó kísérleteket a németek zárótüzelésükkel elfojtottak. Légi harcban a németek öt ellenséges repülőgépet lelőttek.

Október 10. Falkenhayn tábornok szövetséges csapatai tegnap Törösvárnál visszavetették az ellenséget és Brassót elkeseredett utcai harcokban megszüntítették. Szisztoz közelében a bolgár Dunán dunai flottillánk által támogatott német osztagok és osztrák és magyar utászok hatalmukba kerítették egy szigetet, amelyet a románok megszállva tartottak és ez alkalommal 6 ágyut zsákmányoltak és 3 tisztet és 155 főnyi legénységet elfogtak. — A Ludova területén német zászlóaljait az oroszoktól elragadtak egy magaslatot. Szviniuchi és Kisiell között levő állásaink ellen az oroszok tegnap megingt nagy erővel intéztek támadásokat. A támadások újból az ellenségnek teljes kudarcával végződtek. — Az ellenség tüzérségi és aknavetőtevékenysége a tenger melléki arcvonal déli részén tovább tart. Az olasz gyalogságot, amely Katharina ellen megkísérelte a támadást, zárótüzelésükkel visszazártuk. A fassani alpokban óráig tartó elkeseredett közelharcokra került a sor. Az ellenséget, amely több zászlóaljjal támadott, teljesen visszavertük. — Yperntől délre, közel a tengerparthoz, valamint Rupprecht trónörökös hadseregcsoportjának az Artois arcvonalon élénk tűz- és járőrtevékenység volt. A hatalmas sömmei csata még tart. — Kiterjedt német robbantások az Argonokban tetemes szelességben széjjelrombolják a franciák árkait. A maastól keletre a kölcsönös tüzelés időnkint észrevehetően kiújult.

Október 11. Cserneháviztól északkeletre csapataink visszaverték román támadásokat. A brassói csatában beszállított zsákmány eddig 1175 fogoly, 25 ágyu, közte 13 nehéz, számos lövészerkocsi és fegyver, két vasuti gép, 800-nál több élelmiszerral megrakott vasuti kocsi és sok más hadianyag. A megvert és a hegyek közé menekülő második román hadsereget üldöztük. Az tábornok hadserege az ellenségnek szembeállított utóvédjét visszavetette. — Ludova területén az ellenség előretöréseit visszavertük. Német csapatok a Narajovka mellett Herbutov falut rohammal elfoglalták. — Tegnap délután az olaszok a San Grado di Merna és a Doberdó-tó között elterülő szakaszon általános támadásra indultak a Karszt-fensíkon levő állásaink ellen. Katonáink az ellenségnek a legsúlyosabb veszteséget okozva érték vissza a súlyos rohamot és állásaikat kivétel nélkül megtartották. A Pasubion egy nagyobb ütközet még folyamatban van. — Az Ancre és a Somme között levő harcra vonal ellen tegnap is erős támadásokat intézett az ellenség, különösen az esti és éjeli órákban. Valamennyi eredménytelen maradt. A Maas két oldalán élénk tüzérségi- és aknavető harc.

Október 12. Az erdélyi déli harcvonalon nem volt különösebb esemény. Csikszeredát újra megszállottuk. — Kirlibabától északra visszavertünk egy orosz előretörést. — A tenger melléki arcvonal déli szárnyán a csata éjjel-nappal tartott és kiterjedt a Wippachtól északra egészen St. Peterig terjedő területre is. Az ellenségnek sikerült több helyen első árkaikba benyomulnia, sőt Novavastól délre kezdetben Jamiano irányában is tért nyert, ellentámadásaink azonban az olaszokat mindenütt visszavetették. Az ellenség birtokában maradt néhány árokészert még harcolunk. 1400 fogoly maradt csapataink kezén. Október 10-én este, egyik tengerészeti repülőrajunk sikeresen dobott bombákat a monfalconei és stranzói katonai tárgyakra. A 10-ről 11-re virradó éjjel egyik tengerészeti repülőrajunk a legjobb eredménnyel megtámadta a viorai kikötői telepeket, hangárokat és ütegeket, valamint az ott levő ellenséges hajókat. Valamennyi repülőgépünk sértetlenül tért vissza. — Albrekt württembergi herceg vezértábornagy hadseregeinek egyes szakaszain és Rupprekt trónörökös hadseregcsoportjának Artois-arcvonalán az angolok ismét élénk járőrtevékenységet fejtettek ki. A Sommetől északra levő csatavonalon észak felé az Ancreon messze túl terjedő erős ellenséges tüzelést este és éjjel számos részleges támadás követte. A Maas területén a legutóbbi napokban már emelkedett tüzérségi tevékenység, különösen a folyótól keletre időnkint még jobban fokozódott. — A délkeleti harctéren nincs semmi jelentős dolog.

Október 13. A Vuikán-szorosnál megghiúsult a románok előretörése. A legutóbbi két napon

18 tisztet és 639 főnyi legénységet, egy nehéz ágyut, 5 géppuskát és sok hadiszert szállítottunk be. A Görényi hegységben és a felső Maros mindkét oldalán is meg tört a románok ellenállása. — Kelet Galiciában a Solovinatól északra visszavertünk egy orosz előretörést. — A Somme-csata tovább tart. A németek szilárdan kitartanak és visszaverik az ellenséges támadásokat. Az angolok óriási veszteséget szenvedtek. — Az olaszok nagy csoportokban támadnak, de minden támadásukat vitáz katonáink visszaverték. Az elfogott olaszok száma 2700-ra emelkedett.

KRONDORFI

természetes savanyúvíz

bor, pezsgőhöz legjobb ital.

Főraktár: REININGER DEZSŐ, Veszprém.

Anyakönyvi kivonat.

— 1916. szeptember 24-től 1916. október 11-ig. —

Születés.

Auerbach Károly kőművesgéd és Kelemen Erzsébet leánya Mária r. kath. — Feith Mihály lakács-géd és Frank Mária fia János r. kath. — Szálvik József kőművesgéd és Angyal Veronika leánya Anna Margit r. kath. — Gelencsér Dániel Gyula szobafestő-iparos és Németh Lujza leánya Mária r. kath. — Goreczki András kőművesgéd és Főczen Anna fia Kálmán r. kath. — Paor János asztalosgéd és Stumfhauser Mária fia János r. kath. — Nagy Lajos máv. fűtőházi munkás és Szanyi Anna fia János r. kath.

Halálozás.

Szűcs József katona, földmives r. kath. 1915. május 28-án hősi halált halt. — Farkas Róza r. kath. 10 hónapos. — Győrfi József ref. 2 hónapos. — Keller Adám napszámos r. kath. 73 éves. — Eisler Antal napszámos r. kath. 68 éves. — Özv. Barcza Istvánné Kalmár Katalin maganzó r. kath. 78 éves. — Somogyi Klára izr. 1 hónapos. — Özv. Herczeg Ferencné Kum Terézia szegényházi tag r. kath. 82 éves.

Házasság.

Braun András m. kir. honvéd tiszthelyettes r. kath. és Csekő Lenke Etelka ref.

!! Nagy megtakarítás !!
üzleteknek, gyáraknak, mal-
moknak és gazdaságoknak.

A létező legjobb és legtartósabb

• PAPIRSPÁRGÁT •

Csomagolásra 2, 2½ 3 és 4 mm.
vastagságban gkgént K 3.50,
100 kg. K 340.—

Postacsomagokhoz gkgént K
4.20, 100 kg. K 400.—

Szálkötözéshez (2 és 2½ mm.)
gkgént K 3.50, 100 kg. K 340.

Zsáksínegnek 4 mm.-teresből
vagyva és kötegelve gkgént K
3.60, 100 kg. K 350.— árban
szállítja pécsi raktárából után-
vétellel a

Pécsi Kereskedelmi és Ipar-
bank R.T. áruosztálya Pécs.

5 kgnál kevesebb nem küldhető.

Papirkötelek.

Elismerő nyilatkozatok.

Nagyobb rendelésnél engedmény.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

Fogászati műterem

Veszprém, Rakóczi-tér 22. sz. Telefon 49. Inas-
urbán

Wellner Gyula

régi jóhírű fogászati műterme.
Rendelkezésre áll az összes fo-
gászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés,
műfogak, fogsorok.

A szájpadiás nélküli műfogak
speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

**A Közgazdasági Bank és
Takarékpénztár
Veszprémben**

állandó betétek után

4¹/₂%

kamatot fizet, s az intézet fizeti
a tőkekamat-adót is.

Bakos Kálmán

csemege-, fűszer-, bor- és gyarmatáru-
kereskedő, ásványvíz nagy raktára

VESZPRÉM.

Telefon 55. Sürgöny Bakos kereskedő Veszprém.

Nagy választék

hazai és különleges
**Borokban, Pezsgők,
Likőrök, Cognac,
Puncs stb.**

Hentesáruk, Sajtok

Friss és Déligyümölcsök,
Befőttek, Gyümölcsíz

Konzervek

Libamáj painok,
Hus- és Halkonzervek

Száritott főzelékek

Főzelékkonzervek
Teasütemények
Háztartási cikkek

Vadlak

Vidéki rendelések azonnal el lesznek intézve

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a
legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivi-
telig — pneumatikai rendszer szerint.
ORGONÁK átalakítását és hangolását
jutányos árban számítom. Iskolák részére
HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben
készítek. ZONGORÁK javítását és han-
golását úgy helyben, mint vidéken a
lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

MŰVÉZI JEMLEKEK HAVRANEK ANTAL

1900 / ZORVÁZ ÉS
KÖFFRAGÓ TELEFON
125
Tervek ingyen

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

a legegyszerűbbtől a legfinomabb
kivitelig minden néven nevezendő

ugymint: rópiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, körle-
velek, hirdetmények, falragaszok, évi
jelentések, mérlegek, kimutatások,
gyászlapok, rovatolt táblázatok, név-
jegyek, meghívók, oljegyzelek és es-
ketési tudósítások, számlák, címkek,
stb. stb., jutányos árakon számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére
szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek toszás szerint füzve vagy
bekötve szállíttatnak. Hivatalos le-
vélpapírok és borítékok, okmánybori-
tékek mindenféle alakban és szílaban.
Egy és négyvonalaú csinos vizsgálá-
pok, tet részeszerinti mennyi egyben. —
Kaphatók a legjobb minőségű fehér
irodai, ugyasintén fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal ellntéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61